

ΕΛΛΗΝΙΚ

ΑΔΕΛΦΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ.

ΧΩΝ

ΕΛΛΗΝΙ

ΔΩΝ

ΝΟΣΟΚΟ-

ΜΩΝ

Υ
Γ
Ι
Α
Σ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ

20 - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1967

ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Α. Ν. 1092
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός», Ὑψηλάντου 45 - 47

Ἑπεύθυνος τυπογραφείου :
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Δημοκρίτου 8 καὶ Σόλωνος

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Μ. Δ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ Διεθνὲς Συνέδριον Ἀδελφῶν F. Nightingale.....	
ΑΡΙΣΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ Τὰ χέρια καὶ αἱ μολύνσεις	
ΣΟΦΙΑΣ Ν. ΛΕΔΑΚΗ Συνέδριον Συμβουλίου Ἐθνικῶν Ἀντιπροσώπων ICN εἰς Ἑβιάν.....	
V. HENDERSON Βασικαὶ Ἀρχαὶ νοσηλευτικῆς φροντίδος (Μετάφρ. ΣΤ. ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΔΗ)	
ΕΥΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΙ Μὲ τὴν ἀρχὴ μιᾶς νέας ἐκπαιδευτικῆς περιόδου.....	
Κ. ΚΑΛΑΝΤΑΡΙΔΟΥ Ἀδελφή, ὁ ἀσθενὴς σας ἔμεινε ἀϋπνος!	
H. SCHWAB Ἐνα μισοτελειωμένο ἡμερολόγιο (Μετάφρ. ΒΙΡΓ. ΣΙΩΜΑΛΑ).....	
ΑΝΔΡΟΜ. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Σύγχρονα χειρουργεῖα	
Μ. ΠΕΤΡΟΓΕΩΡΓΑΚΗ Σὰν ὄνειρο.....	
ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ Μαρία Γεννηματᾶ.....	
ΕΙΔΗΣΕΙΣ — ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ	

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ

Βοηθού Διευθ)σης Ἀ)φῆς Θεραπευτηρίου «Εὐαγγελισμός»

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΑ

Κατὰ τὰ τελευταῖα 50 χρόνια τὰ χειρουργεῖα ἔχουν ἐξελιχθῆ σὲ ὀλόκληρα κτιριακὰ συγκροτήματα μὲ καταφανῆ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ.

Πολύπλοκα μηχανήματα, ἠλεκτρονικὲς ἐγκαταστάσεις, ὁ κλιματισμός, ἡ τελειοποίησις τοῦ τεχνητοῦ φωτισμοῦ καὶ γενικὰ ἡ ἐξέλιξις τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἔχουν ἀλλάξει τὰ χειρουργεῖα σημαντικά.

Οἱ περισσότερες ἀπὸ μᾶς ἔχουν ἐργασθῆ σὲ παλαιὰ χειρουργεῖα, ὅπου τὰ μεγάλα παράθυρα ἦσαν ἀπαραίτητα διὰ νὰ ἐπιτρέπουν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερο τὴν χρῆσιν τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας.

Τὸ σχέδιον τῶν παλαιῶν χειρουργείων ἦταν ἀπλό: Ἐνας διάδρομος ὠδηγοῦσε εἰς τὸ ἀποδυτήριον καθὼς καὶ στὶς αἵθουσας προετοιμασίας, ναρκώσεως καὶ τέλος εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἐπεμβάσεων.

Ἐνας διάδρομος . . . μὲ συνεχῆ κίνησιν!

Ἀπ' αὐτὸν τὸν διάδρομον περνοῦσαν ὄλοι, οἱ ἰατροί, οἱ ἀδελφές καὶ τὸ ὑπόλοιπο προσωπικόν, διὰ νὰ πᾶνε στὸ ἀποδυτήριον καὶ νὰ φορέσουν τὴ στολή τοῦ χειρουργείου.

Ἀπ' ἐδῶ περνοῦσε τὸ φορεῖο τὸ ὁποῖον μετέφερε τοὺς ἀσθενεῖς διὰ νὰ χειρουργηθοῦν, ἀπ' ἐδῶ περνοῦσε τὸ τροχοφόρον μὲ τὸ ὑλικὸ τοῦ χειρουργείου, τὸ τροχοφόρον τοῦ καθαροῦ ἱματισμοῦ, τοῦ ἀκαθάρτου ἱματισμοῦ καὶ τὸ τροχοφόρον ποὺ ἀπεμάκρυνε τὰ ἀπορίμματα τοῦ χειρουργείου.

Ἀπ' ἐδῶ περνοῦσαν οἱ ἐπισκέπται οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ ἴδουν τοὺς ἰατροὺς, οἱ προμηθευταὶ τῶν ἐργαλείων καὶ τῶν ραμμάτων διὰ νὰ ἐπιδείξουν τὰ προϊόντα τους, φέροντες στὰ ὑποδήματά τους ὅλη τὴ σκόνη τοῦ δρόμου, εἰς τὸν ὑποτιθέμενον καθαρὸν χῶρον, τὸν χῶρον τοῦ χειρουργείου.

Τὰ σύγχρονα χειρουργεῖα κτίζονται κατόπιν συστηματικῆς μελέτης. Μία ἐπιτροπὴ μελετᾷ τὸ θέμα ἀπὸ ὅλες του τὶς πλευρὰς λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τοὺς παρά-

γοντας οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπηρεάσουν τὴν λειτουργίαν τῶν χειρουργείων· π. χ. : τὸ εἶδος τοῦ Νοσοκομείου εἰς τὸ ὁποῖον θὰ κτισθοῦν τὰ χειρουργεῖα, ὁ ἀριθμὸς τῶν χειρουργικῶν κλινῶν, ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ εἶδος τῶν χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων κ.λ.π. Ἀξιολογοῦνται ὅλες οἱ ἀπόψεις τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς προκειμένου νὰ ἀντιμετωπισθοῦν τὰ κάτωθι προβλήματα :

1. Ὁ κατάλληλος χῶρος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ κτισθῆ τὸ κτιριακὸ συγκρότημα.
2. Ὁ ἀριθμὸς τῶν αἵθουσῶν τοῦ χειρουργείου καθὼς καὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν.
3. Ἡ διάταξις τῶν βοηθητικῶν χώρων καὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν π. χ. αἴθουσα τῆς ναρκώσεως, αἴθουσα ἀποστειρώσεως, ἐτοιμασίας τοῦ ὑλικοῦ, αἴθουσα ἐνδοσκοπήσεων, γύψου, ἀποδυτήρια, γραφεῖον ἰατρῶν, προϊσταμένης, αἴθουσα ἀδελφῶν κ.λ.π.
4. Τὴν συνεργασία τοῦ χειρουργείου μὲ τὸ Τμῆμα Εἰσαγωγῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντιμετώπισιν ἀτυχημάτων, καταγμάτων, ἐγκαυμάτων καὶ σχετικῶν περιπτώσεων.
5. Τὴν ἐπικοινωνίαν καὶ συνεργασίαν τοῦ χειρουργείου μὲ τὰ ἐξῆς τμήματα :
  - α'. Κεντρικὴν ἀποστειρώσιν.
  - β'. Ἀποθήκην ὑλικοῦ.
  - γ'. Πλυντήρια.
  - δ'. Ἀκτινολογικὸ ἐργαστήριον.
  - ε'. Παθολογοανατομικὸ ἐργαστήριον.
  - ζ'. Τμῆμα Αἰμοδοσίας.

Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν αὐτὴν τῆς μελέτης τῶν σχεδίων συμμετέχουν καὶ ἡ Διευθύνουσα Ἀδελφὴ τοῦ Νοσοκομείου καὶ ἡ προϊσταμένη Ἀδελφὴ τοῦ Χειρουργείου. Οἱ γνώσεις των καὶ ἡ πείρα τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν ἀπὸ τὴν πολυετῆ ἐργασίαν των καθιστοῦν τὴν συμβολὴν των πολύτιμη. Ἐχουν ζήσει πολλὰς δυσκολίας εἰς τὸ Χειρουργεῖο καὶ μπορεῖ νὰ κάνουν ὑποδείξεις, οἱ ὁποῖες θὰ βοηθήσουν εἰς τὴν καλλιτέραν ἐξυπηρέτησιν

τοῦ ἀσθενούς, εἰς τὴν οἰκονομίαν χρόνου καὶ χώρου, καθὼς καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν προσωπικοῦ καὶ ὕλικου.

Μελετῶνται ὅλα τὰ ἀνωτέρω θέματα, διατυπώνονται ἀπόψεις, προτείνονται λύσεις καὶ λαμβάνονται ἀποφάσεις, οἱ ὁποῖες ἱκανοποιοῦν τὶς οἰκονομικὰς, κοινωνικὰς, τεχνολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἀπαιτήσεις ἐνὸς συγχρόνου χειρουργικοῦ συγκροτήματος.

Οἱ βασικοὶ ὅμως παράγοντες οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν ἀποφασιστικὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν συγχρόνων χειρουργείων εἶναι δύο :

Α'. Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐπιστήμης γενικῶς καὶ ἐπομένως ἡ δυνατότης τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Νοσοκομείου κτιριακῶς.

Τὰ Χειρουργεῖα κτίζονται κατὰ τέτοιον τρόπον ὥστε νὰ μποροῦν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὶς ἀνάγκας τῆς σήμερον, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ τεχνολογικὴν ἐξέλιξιν τῆς αὔριον.

Β'. Ἡ πρόληψις τῶν μολύνσεων. Τὰ σύγχρονα χειρουργεῖα ἀποτελοῦν ἓνα ὁλόκληρο κτιριακὸ συγκρότημα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπομονωμένο λειτουργικῶς ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπο Νοσοκομεῖον, καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ διάταξις ἔχει ὡς σκοπὸν τὸν αὐστηρὸ καθορισμὸν τοῦ καθαροῦ ἀπὸ τὸν μὴ καθαρὸν χώρον.

Ἐργάνωσις τῆς λειτουργίας τοῦ Χειρουργείου.

Τὸ κτιριακὸ συγκρότημα τῶν Χειρουργείων εἶναι ὁ ἀκριβώτερος χώρος τοῦ Νοσοκομείου ἀπὸ ἀπόψεως κόστους. Πολλὰ χρήματα διατίθενται διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν του καὶ διὰ τὰς ἐγκαταστάσεις του. Ἐπομένως ἡ χρησιμοποίησις τοῦ Χειρουργείου πρέπει νὰ εἶναι πλήρης, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ὑπάρχουν αἱ ἀπαιτούμεναι προϋποθέσεις ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὕλικὸν καὶ τὸ προσωπικόν.

Ἡ προϊσταμένη ἀδελφὴ τοῦ Χειρουργείου εἶναι ὁ συντονιστὴς τῆς ὅλης ἐργασίας. Τακτοποιεῖ τὶς αἴθουσας τοῦ χειρουργείου σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐπεμβάσεων πού στέλλει ἢ κάθε χειρουργικὴ κλινικὴ. Εἶναι καθήκον της νὰ ἐξυ-

πηρετήσῃ ὅλους τοὺς ἰατροὺς καὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὶς ἀνάγκας των, ἰδιαίτερώς δὲ τὶς περιπτώσεις ἐπείγοντος περιστατικοῦ. Γνωρίζει ἢ προϊσταμένη ὅτι οἱ ἀσθενεῖς δὲν μποροῦν νὰ μένουν παλλὲς ἡμέρες εἰς τὸ Νοσοκομεῖον περιμένοντας νὰ χειρουργηθοῦν, καὶ ὅτι εἶναι πολὺ δυσάρεστο διὰ τὸν ἀσθενῆ ν' ἀναβάλλεται ἡ ἐπέμβασις. Ἡ ἐπίγνωσις τῆς εὐθύνης της, ἡ προθυμία της νὰ ἐξυπηρετήσῃ ὅλους ἀμερόληπτα καὶ ἡ ἀφοσίωσις της εἰς τὴν ἐργασίαν της δημιουργοῦν μιὰν ἀτμόσφαιραν ἐμπιστοσύνης καὶ καλῆς συνεργασίας.

ΠΡΟΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΜΟΛΥΝΣΕΩΝ

Παρὰ τὴν εὐρείαν χρῆσιν τῶν ἀντιβιοτικῶν, αἱ ἐνδοноσοκομειακαὶ μολύνσεις δὲν ἔχουν ἐκλείψει, ἐνῶ ἡ ἀνθεκτικότης τῶν μικροβίων εἰς τὰ ἀντιβιοτικὰ αὐξάνει.

Βασικαὶ προϋποθέσεις διὰ τὴν πρόληψιν τῶν μολύνσεων εἶναι :

1. Ἡ κτιριακὴ διάταξις τῶν χειρουργείων, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ διατήρησις τῆς ἀπολύτου καθαριότητος διὰ τοῦ διαχωρισμοῦ τοῦ καθαροῦ χώρου ἀπὸ τὸν μὴ καθαρὸν χώρον.
2. Ὁ ἔλεγχος τῆς κυκλοφορίας, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει :
α'. Τὴν κυκλοφορίαν τοῦ προσωπικοῦ.

Τὰ γραφεῖα τῶν ἰατρῶν, τ' ἀποδυτήρια τῶν ἰατρῶν, τῶν ἀδελφῶν καὶ ταῦ λοιποῦ προσωπικοῦ εὐρίσκονται εἰς τὸν μὴ καθαρὸν χώρον τοῦ χειρουργείου. Διὰ νὰ προχωρήσῃ κανεὶς εἰς τὸν καθαρὸν διάδρομον τοῦ χειρουργείου, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ φορῇ τὴν στολὴν τοῦ χειρουργείου πλήρη. Ὄταν χρειασθῇ ἰατρὸς ἢ ἀδελφὴ νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸ χειρουργεῖο προσωρινῶς, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των πρέπει νὰ φορέσουν ἄλλη καθαρὴ στολὴ τοῦ χειρουργείου διὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν καθαρὸν διάδρομον. Τὸ προσωπικὸν τοῦ Χειρουργείου εἶναι χωρισμένο σὲ δύο ὁμάδες. Εἰς τὸ προ-

σωπικὸ πού ἐργάζεται εἰς τὸν καθαρὸν χῶρον τοῦ Χειρουργείου καὶ παραμένει ἐκεῖ, καὶ εἰς τὸ προσωπικὸν πού ἐργάζεται εἰς τὸν καθαρὸν χῶρον τοῦ Χειρουργείου καὶ εἶναι περιορισμένο αὐστηρῶς εἰς τὸν χῶρον αὐτόν.

β'. Τὴν μεταφορὰν τοῦ ἀσθενοῦς.

Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Χειρουργείου ὑπάρχει ἓνας ξεχωριστὸς χῶρος διὰ τὴν παραλαβὴν τῶν ἀσθενῶν. Ἐκεῖ εὐρίσκεται πάντα μία ἀδελφὴ ἢ ὁποῖα καλοσωρίζει τὸν ἀσθενῆ καὶ τὸν παραλαμβάνει. Βεβαιώνεται διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ ἀσθενοῦς, παραλαμβάνει τὸ φύλλον νοσηλείας, καὶ τὸν βοηθεῖ νὰ μεταφερθῆ ἀπὸ τὸ φορεῖο του εἰς τὸ φορεῖο τοῦ χειρουργείου, τὸ ὁποῖον εἶναι στρωμένο μὲ καθαρὸ ἱματισμό. Εἰς τὸ ἴδιο φορεῖο θὰ τοποθετηθῆ ὁ ἀσθενὴς μετὰ τὴν ἐπέμβασιν διὰ νὰ μεταφερθῆ εἰς τὴν αἴθουσαν ἀνανήψεως, ἢ ὁποῖα εὐρίσκεται εἰς τὸν μὴ καθαρὸν χῶρον τοῦ Χειρουργείου. Τὸ φορεῖον θεωρεῖται πλέον ἀκάθαρτον καὶ διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Χειρουργεῖον πρέπει νὰ καθαρισθῆ. Τὰ φορεῖα τοῦ Χειρουργείου εἶναι ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ Χειρουργείου. Ἡ ἀδελφὴ ἢ ὁ ἰατρός, οἱ ὁποῖοι συνοδεύουν τὸν ἀσθενῆ εἰς τὴν αἴθουσαν ἀνανήψεως, ἐπιβάλλεται ν' ἀλλάξουν παπούτσια προκειμένου νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὸν καθαρὸν χῶρον τοῦ χειρουργείου.

γ'. Τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἀκάθартου ὑλικοῦ.

Ὁ ἀκάθартος ἱματισμός, καθὼς καὶ οἱ γάζες οἱ ὁποῖες ἔχουν χρησιμοποιηθῆ, εἰς τὸ τέλος κάθε ἐπεμβάσεως τοποθετοῦνται μέσα σὲ σάκκους καὶ ἀπομακρύνονται διὰ τοῦ περιφερικοῦ διαδρόμου, ὁ ὁποῖος λειτουργικῶς θεωρεῖται ὡς μὴ καθαρός.

δ. Τὸν ἐφοδιασμόν τοῦ Χειρουργείου μὲ ὑλικόν.

Τὸ ὑλικὸν ἀποστέλλεται εἰς τὸ Χειρουργεῖον μὲ μικρὰ ἀσσανσέρ τὰ ὁ-

ποῖα χρησιμοποιοῦνται μόνον διὰ τὸ ὑλικὸ τοῦ Χειρουργείου. Τὰ δὲ ἀπεστερωμένα εἶδη ἀποστέλλονται εἰς τὸ χειρουργεῖον μὲ ἄλλο ἀσσανσέρ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἀπεστερωμένου ὑλικοῦ.

3. Ὁ ἔλεγχος τοῦ ἀερισμοῦ τοῦ Χειρουργείου.

Ὁλόκληρο τὸ κτιριακὸ συγκρότημα τῶν χειρουργείων εἶναι ἓνας κλειστὸς χῶρος τοῦ ὁποῖου ὁ ἀερισμὸς γίνεται διὰ τοῦ κλιματισμοῦ.

4. Ἡ καθαριότης τοῦ χειρουργείου.

Ὅλοι πλέον ἀναγνωρίζουν σήμερα τὴν σπουδαιότητα τῆς καθαριότητος, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς καθαριότητος τοῦ δαπέδου εἰς τὴν πρόληψιν τῶν μολύνσεων. Καθὼς εἶναι γνωστὸν τὸ δάπεδον ἔχει τὰ περισσότερα μικρόβια, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν συνεχῆ κίνησιν τοῦ προσωπικοῦ αἰωροῦνται καὶ ἐπικάθηνται εἰς τὸ ἀπεστερωμένο ὑλικό. Ἡ προφύλαξις τοῦ δαπέδου τῆς αἰθούσης τοῦ χειρουργείου εἶναι σημαντικὸς παράγων διὰ τὴν πρόληψιν τῶν μολύνσεων. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐπεμβάσεων πρέπει νὰ καταβάλεται κάθε προσπάθεια ὥστε νὰ μὴν πίπτῃ τίποτα εἰς τὸ δάπεδον, οὔτε γάζες, οὔτε κομπρέσες, οὔτε αἵματα, ἀλλὰ ὅλα νὰ ρίπτονται μέσα εἰς τοὺς κάδους. Ὑπάρχουν Χειρουργεῖα εἰς Νοσοκομεῖα τῶν Η.Π.Α. ὅπου ἡ προσοχὴ εἰς τὴν καθαριότητα τοῦ δαπέδου εἶναι σχολαστικὴ. Δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε νὰ ὑπολείμματα τῶν ραμμάτων νὰ πέσουν εἰς τὸ δάπεδο. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπεμβάσεως τὰ ὑπολείμματα τῶν ραμμάτων τοποθετοῦνται μέσα σ' ἓνα νεφροειδὲς λεκανίδιο, ποτὲ ὅμως δὲν ρίπτονται εἰς τὸ δάπεδο. Ὁ καθαρισμὸς τῆς αἰθούσης τοῦ Χειρουργείου περιλαμβάνει τὸν καθαρισμὸν τοῦ δαπέδου μετὰ ἀπὸ κάθε ἐπέμβασιν-σφουγγάρισμα-καὶ τὴν γενικὴν καθαριότητα τοῦ χειρουργείου, ἢ ὁποῖα γίνεται καθημερινῶς, τὸ ἀπόγευμα μετὰ τὸ πέρασ ὅλων τῶν ἐπεμβάσεων.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

Βασικόν στοιχείον διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐργασίας τοῦ χειρουργείου εἶναι οἱ κανονισμοί. Ἀπαραίτητος εἶναι ἡ στενὴ συνεργασία τῆς προϊσταμένης ἀδελφῆς μετὰ τῶν διευθυντῶν ἰατρῶν διὰ νὰ καθορισθοῦν οἱ κανονισμοὶ οἱ ὅποιοι ἀφοροῦν τὴν λειτουργίαν τοῦ χειρουργείου καθὼς καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον θὰ ἐπιβληθοῦν οἱ κανονισμοὶ διὰ νὰ τηροῦνται καὶ διὰ νὰ ὑπακούουν εἰς αὐτοὺς ὅλοι ἀνεξαιρέτως.

Οἱ κανονισμοὶ τοῦ χειρουργείου πρέπει νὰ περιλαμβάνουν τὰ ἐξῆς θέματα :

1. Τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Χειρουργείου, π. χ. καθορισμὸς τῆς πλήρους στολῆς τοῦ χειρουργείου, τὸ πῶς τοποθετεῖται ἡ μάσκα, πότε πρέπει ν' ἀλλάζη ἡ μάσκα κ.λ.π.
2. Τὴν ἐτοιμασίαν τῶν ἰατρῶν καὶ ἀδελφῶν οἱ ὅποιοι πρόκειται νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν ἐπέμβασιν, π.χ. τρόπος χρησιμοποιοῦσας τῆς ἀπεστειρωμένης μπούζας καὶ τῶν γαντιῶν, καθορισμὸς τοῦ τρόπου πλυσίματος, λήψις καλλιεργειῶν μετὰ τὸ πλύσιμο τῶν χειρῶν κ.λ.π.
3. Τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ ἀσθενοῦς. Π.χ. ἐνδύμα τοῦ ἀσθενοῦς, τοποθέτησις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς χειρουργικῆς τραπέζης, κάλυψις τοῦ ἐγχειρητικοῦ πεδίου.
4. Τὰς σηπτικὰς ἐπεμβάσεις.
Ποῖαι ἐπεμβάσεις θεωροῦνται σηπτικαί. Μέτρα τὰ ὅποια πρέπει νὰ ληφθοῦν.
5. Στάδια τῶν γενικῶν ἐπεμβάσεων τὰ ὅποια θεωροῦνται σηπτικὰ. Μέτρα τὰ ὅποια πρέπει νὰ ληφθοῦν διὰ τὴν ἀπομόνωσιν τοῦ ἐγχειρητικοῦ πεδίου.
6. Τὸν κίνδυνον τῆς παραμονῆς ξένου σώματος ἐντὸς τοῦ ἀσθενοῦς μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπεμβάσεως—γάζες, κομπρέσες, βελόνες, ἐργαλεῖα. Καθορισμὸς τῆς εὐθύνης τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν. Καθορισμὸς συστήματος ἐργασίας διὰ τὴν πρόληψιν τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων κινδύνων.
7. Τὴν ἀποστείρωσιν τῶν ἐργαλείων, ἐλαστικῶν εἰδῶν, ἐνδοσκοπίων, τῆς ἀποστείρωσεως.

8. Τὸν καθορισμὸν τῶν ἀπαιτουμένων ἐργαλείων διὰ κάθε εἶδος ἐπεμβάσεως.
9. Πρόγραμμα ἐκπαιδεύσεως τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν εἰς τὴν τεχνικὴν τῆς ἀσηψίας.
10. Βιβλίον ἐπεμβάσεων.
11. Χρῆσιν ραδιενεργῶν οὐσιῶν εἰς τὸ Χειρουργεῖον. Προφύλαξις τοῦ προσωπικοῦ.
12. Πρόληψιν ἀτυχημάτων ἐξ ἠλεκτρισμοῦ.
13. Ἀντιμετώπισις τῶν συγγενῶν τῶν ἀσθενῶν οἱ ὅποιοι χειρουργοῦνται. Χῶρος ὅπου θὰ παραμείνουν οἱ συγγενεῖς.

Τὸ θέμα τῆς ὀργανώσεως τῆς λειτουργίας τῶν χειρουργείων δὲν ἐξαντλεῖται τόσο εὐκόλα. Προσπάθησα ν' ἀναπτύξω μέσα σὲ γενικὲς γραμμὰς τὰ κύρια σημεῖα. Πολλὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ παρέλειψα, ὅπως π. χ. τὸ θέμα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Χειρουργείου καὶ τοῦ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ, τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀτυχημάτων, τὴν κεντρικὴ ἀποστείρωσι ἱματισμοῦ καὶ ἐργαλείων κ. ἄ. Πρέπει ἐπίσης νὰ σημειώσω ὅτι σὲ πολλὰ Νοσοκομεῖα τοῦ ἐξωτερικοῦ τὸ Τμῆμα Εἰσαγωγῆς περιλαμβάνει καὶ αἰθουσὰς χειρουργείων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀτυχημάτων. Δυστυχῶς ὁ χῶρος δὲν ἐπιτρέπει μεγαλυτέραν ἀνάλυσι τοῦ θέματος.

Τελειώνοντας θὰ ἤθελα ν' ἀναφέρω τὸ θέμα τοῦ θορύβου εἰς τὸ Χειρουργεῖον, ὁ ὅποιος προέρχεται ἄλλοτε μὲν ἀπὸ τὰ μηχανήματα καὶ τὸ ὑλικό, ἄλλοτε δὲ ἀπὸ τῆς φωνῆς καὶ συζητήσεως τοῦ προσωπικοῦ.

“Ὅλοι μας πρέπει νὰ συνηθίσουμε νὰ ἐργαζώμεθα ἤρεμα καὶ ἀθόρυβα. Ἐχομε καθῆκον νὰ σεβασθοῦμε τὴν ἀγωνία τοῦ ἀσθενοῦς ποὺ περιμένει νὰ χειρουργηθῆ. Ἄς τὸν βοηθήσουμε στὴν τόσο δύσκολη αὐτὴ ὥρα, ποὺ οἱ στιγμὲς τῆς ἀναμονῆς τοῦ φαίνονται ἀτέλειωτες, προσφέροντας ἓνα περιβάλλον ἤρεμο, τὸ ὅποιον θὰ τοῦ τονώσῃ τὸ ἠθικὸ καὶ θὰ αὐξήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς τοὺς ἰατροὺς καὶ τὰς ἀδελφάς.

(Συνέχεια στὴ σελ. 25 — ἐσώφυλλοτ)

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ ΤΟΥ Ε.Σ.Δ.Ε.Ν.

πρὸς τὸν πρῦτανιν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γ. ΡΑΜΜΟΝ

Ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἀναλήψεως τῶν τῶν καθηκόντων τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ κ. Γ.Θ. Ράμμου, τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Ε.Σ.Δ.Ε.Ν. ἀπέστειλεν αὐτῷ τὸ κάτωθι συγχαρητήριο ἐγγραφον :

Ἀθῆναι, 5 Σεπτεμβρίου 1967

Αρ. Πρωτ. Κ3 — 413

Ἐξοχώτατον Κύριον ΓΕΩΡΓΙΟΝ Θ. ΡΑΜΜΟΝ, Πρῦτανιν Πανεπιστημίου, Ἐμμανουήλ Μπενάκη 84, Ἐν τ α ὕ θ α

Ὁ Ἐθνικὸς Σύνδεσμος Διπλωματούχων Ἑλληνίδων Νοσοκόμων ὑποβάλλει ὑμῖν θερμότερα συγχαρητήρια καὶ ἀποβλέπει μὲ ἰδιαιτέραν χαρὰν καὶ συγκίνησιν εἰς τὴν βοήθειαν ὑμῶν διὰ τὴν ἠθικὴν ποδηγέτησιν τῆς σπουδαζούσης νεότητος.

Μετὰ σεβασμοῦ

Ἡ Πρόεδρος
ΕΛ. Α. ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ

Ἡ Γεν. Γραμματεὺς
ΣΟΦΙΑ Η. ΛΕΔΑΚΗ

Η ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ κ. ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ

Π ρ ὸ ς

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου Διπλωματούχων Ἑλληνίδων Νοσοκόμων Θεραπευτήριον «Ὁ Εὐαγγελισμὸς»

Ἐ ν τ α ὕ θ α

Εἶμαι εὐγνώμων πρὸς τὸ Ὑμέτερον Συμβούλιον διὰ τὰς ὑμετέρας εὐχὰς ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων μου καὶ μετὰ πολλῆς συγκινήσεως δέχομαι ταύτας, θεωρῶν αὐτὰς ὡς πολύτιμον ἐφόδιον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀναληφθέντος ἔργου. Θὰ εἶμαι εὐτυχῆς, ἐὰν καὶ ἀπὸ τῆς νέας θέσεως ταύτης ἔχω τὴν δυνατότητα νὰ βοηθήσω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον τὸ ἔργον τοῦ ὑμετέρου Συνδέσμου, τὸ ὁποῖον τόσον μεγάλην κοινωνικὴν καὶ ἐθνωφελῆ σημασίαν ἔχει.

Παρακαλῶ, ὅπως διαβιβάσητε τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου καὶ τοὺς χαιρετισμούς μου πρὸς πάντα τὰ Μέλη τοῦ Ὑμετέρου Συνδέσμου καὶ δι' αὐτῶν πρὸς πάσας τὰς τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνιζο-

μένας ἀδελφὰς νοσοκόμους, τῶν ὁποίων παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ζητήσω τὰς προσευχὰς διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πολλαπλῶν καὶ δυσχερῶν καθηκόντων μου.

Μετὰ τιμῆς

καὶ πολλῶν χαιρετισμῶν

Γ. Θ. ΡΑΜΜΟΣ

*

ΜΟΡΦΕΣ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ...

ΜΑΡΙΑ ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ

Ἐνα ἀκόμη μέλος ἔλειψε ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Ἀδελφῶν. Ἡ Μαρία Γεννηματᾶ.

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Λευκάδα. Προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεραπευτηρίου «Ὁ Εὐαγγελισμὸς» τὴν 10ην Σεπτεμβρίου 1915 καὶ παρέμεινε ἐν αὐτῷ ἐργαζομένη μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1945, ὁπότε παρητήθη, μὲ μίαν διακοπὴν 3 ἐτῶν (1919 - 1922), πὺ ἔγινε διὰ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας της εἰς Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον τῶν Πατρῶν.

Ἡ Μαρία Γεννηματᾶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας της ὑπῆρξε πρότυπον καλῆς Ἀδελφῆς καὶ εὐσεβοῦς Χριστιανῆς.

Παρητήθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1945 ἀφοῦ προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας της εἰς τοὺς πάσχοντα καὶ τὸ Ἰδρυμα ἐπὶ τριάκοντα περίπου ἔτη. Μετὰ τὴν παραίτησίν της μετέβη εἰς Αἴγυπτον παρακληθεῖσα παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος Καΐρου ὅπως ἀναλάβῃ τὴν νοσηλευτικὴν Διεύθυνσιν. Ἐκεῖ παρέμεινε ἐπὶ 5 ἔτη καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλλάδα καὶ ἀπεσύρθη εἰς Αἴγιναν, ὅπου κατετάγη εἰς τὸ Σῶμα τῶν Μοναχῶν τῆς ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Νεκταρίου καὶ ἀφιέρωσε τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς της εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Κυρίου μετωνομασθεῖσα Μοναχὴ Εὐγενία.

Ἀπεβίωσε τὴν 20ὴν Σεπτεμβρίου 1967.

Ἡ μνήμη της ἄς εἶναι αἰωνία καὶ ἡ ἀνάμνησίς της εἶθε νὰ μᾶς ἐμπνέῃ πάντοτε καὶ νὰ μᾶς ὀδηγεῖ πρὸς τὸ καλόν.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ